

3. søndag i fasten

Tid og sted: 24/3, kl. 9.00 og 10.30 i Jerlev og Ødsted

Skriftlæsninger

5 Mos 18,9-15: Når du kommer ind i det land, som Herren din Gud vil

Ef 5,6-9: For engang var I mørke, men nu er I lys i Herren.

Luk 11,14-28

Salmevalg

Vågn op og slå på dine strenge, 745

Fyldt af glæde, 448 (Dåb i Ødsted)

Vor Herre! til dig må jeg ty, 652

Sov sødt, barnlille, 674

Behold os, Herre, ved dit ord, 337

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas

Engang var Jesus ved at uddrive en dæmon, som var stum. Da dæmonen var faret ud, begyndte den stumme at tale, og folkeskarerne undrede sig. Men nogle af dem sagde: ”Det er ved dæmonernes fyrste, Beelzebul, at han uddriver dæmonerne.” Andre ville sætte ham på prøve og krævede et tegn fra himlen af ham. Med da Jesus kendte deres tanker, sagde han til dem: ”Ethvert rige i splid med sig selv lægges øde, og hus falder over hus. Hvis nu også Satan er kommet i splid med sig selv, hvordan kan hans rige så bestå? I siger jo, at jeg uddriver dæmonerne ved Beelzebul. Men hvis jeg driver dæmonerne ud ved Beelzebul, ved hvem uddriver jeres egne folk dem så? Derfor skal de være jeres dommere. Men hvis det er ved Guds finger, at jeg driver dæmonerne ud, så er Guds rige jo kommet til jer.

Når en stærk mand fuldt bevæbnet vogter sin gård, kan hans ejendele være i fred. Men kommer der en, der er stærkere, og overvinder ham, tager han straks alle de våben, som den anden havde sat sin lid til, og fordeler

byttet. Den, der ikke er med mig, er imod mig, og den, der ikke samler med mig, spreder.

Når den urene ånd er drevet ud af et menneske, flakker den om i øde egne og søger hvile, men uden at finde den. Så siger den: Jeg vil vende tilbage til mit hus, som jeg er drevet ud af. Og når den kommer, finder den det fejlet og prydet. Så går den ud og tager syv andre ånder med, værre end den selv, og de kommer og flytter ind dér. Og det sidste bliver værre end det første.”

Mens han sagde det, var der en kvinde i skaren, der råbte: ”Saligt er det moderliv, som bar dig, og de bryster, du diede!” Men han svarede: ”Javist! Salige er de, som hører Guds ord og bevarer det!”

Prædiken

Mennesket er et mærkeligt væsen. Vi har underlagt os verden. Vi behersker naturen og naturkræfterne. Vi udnytter dem til vores eget bedste. Vi er blevet verdens herskere! Men vores eget sind behersker vi ikke. Det der er tættest på os, forstår vi os så dårligt på.

Sindet er som en beholder, hvor tanker kommer og går. Hvor kommer de fra? Hvor bliver de af? Det er gådefulde spørgsmål. Kan vi lære at styre tankerne? Til dels. Vi kan beslutte os for at beskæftige os med matematiske ligninger, eller vi kan vælge at bruge vores tankekræfter på at overveje, hvilke planter og urter, der er gode til en kryddersnaps. Men der foregår så meget, der er ubevidst, og pludselig dukker der en tanke op i sindet, som intet har med det, vi laver at gøre, måske en tanke, som vi ikke har haft i årevis, eller vi knytter en forbindelse mellem to ting; ikke fordi, vi har regnet os frem til det rent logisk, men fordi det giver mening i sindet.

Sindet, hovedet, hjernen er gådefuld. Hvem er sindets herre? Hvem har magten over os? Besidder vi den selv, eller kastes tankerne/sindet rundt af behov og begær? Har vi magt over vores følelser, eller er følelserne ”gode ånder”, som skal hjælpe os til at forstå os selv og verden omkring os?

Hvem er sindets herre?

Sindet kan forekomme os at være en kampplads, hvor forskellige magter kæmper om overherredømmet. Og hvis vi ved en stærk viljesakt forsøger at styre tankerne og sindet, så kommer vi måske til at lægge i krig med os selv. At bruge ordet *dæmonbesættelse* er ikke almindeligt i vesten i dag. Kun i fanatisk-fundamentalistiske kredse og i visse andre kulturer. Men vi står med en tekst fra Bibelen, hvor Jesus uddriver en dæmon, ”der er stum”. Skulle vi oversætte det til et nutidigt sprog, ville vi nok sige, at det var mennesket, der var stumt – ikke dæmonen, der havde besat mennesket. Vi tager grundlæggende afstand fra forklaringer, der indebærer dæmonbesættelser – og det er med god grund. Men det kan være frugtbart nok at se med åbne øjne på, at der er ting der kan tage magten over vores sind, og som lukker livet i for os, i stedet for at åbne det.

Vi taler stadig om dæmoner, når vi siger om en person, at han havde indre dæmoner, som han kæmpede med; dermed mener vi, at personen tit optændes af voldsom vrede eller måske har et ustyrligt misbrug.

De indre dæmoner og dæmonbesættelsen har det tilfælles, at de peger på en ond magt, der har bemægtiget sig det menneskelige sind. Og uanset hvor den magt kommer fra, så fortrænger den det gode i mennesket; vi er ikke os selv, siger vi, når dæmonerne tager over. Livet bliver lukket i.

Og vi må atter spørge: Hvem er sindets herre?

Efter dæmonuddrivelsen fortæller Jesus om en uren ånd, der er drevet ud af et menneske, men som vender tilbage og finder ud af, at det kunne være festligt, at invitere syv andre ånder til at besætte det menneske.

Meningen er, tror jeg, at pege på, at der altid står magter klar til at bemægtige sig vores sind. Der er de åbenlyse magter: alt det, der gør os afhængige: stofferne, alkohol, quicklån, ludomani. Men der er også de mindre åbenlyse magter, der ofte begynder med sætningen: Jeg bliver lykkelig, hvis... hvis jeg får en ny sofa; hvis jeg spiser sundt; hvis jeg ser godt ud; hvis jeg var blevet gift med min dejlige kollega i stedet for min plageånd derhjemme; hvis jeg

mediterer en halv time hver dag; hvis jeg lige tjekker den seneste opdatering på telefonen...; hvis, hvis, hvis!

På det helt dagligdags plan, oplever vi os måske af og til draget mod noget uden en egentlig vilje. Det sker bare. Jeg er bevidst om, at jeg gør det her, men det er alligevel ikke min egen viljesakt, der får mig til det. Hvis jeg spurgte mig selv: Hvad vil du lige nu? Så ville svaret nok ofte være et andet, end det jeg netop foretager mig – som når vi bevidstløs logger på facebook uden et egentligt formål, uden at det var det, vi ville.

Kan vi kalde det en dæmonbesættelse?

Det er jo ikke *sådan*, vi forstår dæmonbesættelser, men jeg tror, det er det, Jesus peger på. Han levede i en tid, hvor dæmoniske ånder var en selvfølgelig del af verdensbilledet. Det var de onde kræfter i verden, der ikke ville mennesket det godt. De kræfter findes endnu, også selvom vi kalder dem noget andet end onde dæmoner.

Hvem er sindets herre? Det spørgsmål kredser Jesus om i fortællingen, hvor han kommer med eksempler på, at sindet kan overtages af fremmede magter, der ikke vil os

det godt; men han konkluderer, at når vi åbner sindet for Guds ord og lytter til det, så er det Guds gode magt, der trænger igennem og sætter mennesket fri ved at fordrive de ondt magter: Salige er de, siger han, som hører Guds ord og bevarer det!

Og så må vi spørge: Hvordan kan vi da vide, at Guds magt er en god magt? Hvis vi skal stole på Guds magt og lade Guds magt fordrive det onde, så må Guds magt ikke blive til en ny dæmon, der besætter sindet og gør os ufrie. Troen må ikke forvrænges til sådanne religiøse neuroser, som psykoanalysens fader, Freud, henledte vores opmærksomhed på. Det sker for eksempel når religion bliver til uendelige øvelser i at gøre det rigtige og sige det rigtige. Ligesom menneskene omkring Jesus, der lige har været vidne til et under, og nu mere optaget af, at tale det til døde end at forundres.

Guds magt er en god magt. Guds magt sætter mennesket fri. I de syv uger op til faste kommer den ene fortælling efter den anden om, hvordan Jesus fristes – enten til at

bruge sin magt forkert eller til slet ikke at bruge den af hensyn til religionens faste regler og hierarki.

Fastetiden viser i dens fortællinger hvem Jesus *ikke* er; Han er ikke en diktatorisk almægtighed; han er ikke en mægtig kongemagt, der vil underlægge sig alle andre konger, han er ikke en privat Gud for disciplene eller jøderne. Og i dag kan vi så tilføje: han er *heller ikke* dæmonernes fyrste!

Når Jesus uddriver dæmonerne, bryder Guds rige igennem og det onde fordrives. Her hersker kærligheden. Den kærlighed, der gør os frie af det, der gør livet så småt.

Men dæmonerne frister Jesus til selv at blive dæmonisk og besætte mennesket. Jesus fristes til at gå ind og erstatte vores dæmoner med en religiøs besættelsesmagt, der kræver tegn og ofre og spektakulære ritualer.

Men Jesus gik ikke ned ad den vej. Jesus gik korsets og smertens vej. Og det er den modsatte vej af besættelse.

Når sindet er denne beholder, hvor tankerne kommer og går, og hvor vores vilje konstant er underlagt behov og begær, som vi ikke kan nedkæmpe, så lægger friheden i at vide, at vi ikke er forkerte af den grund, at vi ikke er tabt af

syne for Gud, men at vi er Guds elskede børn, lysets børn. Og vi kan samles til gudstjeneste hver søndag. Her drives der nemlig dæmoner ud. Her i kirken er der pause fra alle slags dæmoner. Her bliver de sagt imod og vi giver et øjeblik vores øre og sind til Guds tjeneste. Her tjener Gud os, ved at fylde sindet op med sin kærlighed; med musik og ord og vi kan gå ud igen, mindet om at vi er lysets børn, som Paulus siger, og at vi hører til ham, der drev dæmoner ud, og bragte Gudsriget med sig til os. Amen

Lovprisning

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud,
Fader, Søn og Helligånd,
du, som var, er og bliver én sand treenig Gud,
højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed.

Kirkebøn

Vor Herre og vor Gud. Vi beder dig om at velsigne os og bevare os; vi beder dig om at åbne vores sind og vore tanker for dit Ord og dit liv; lad os fyldes af din kærlighed. Vi beder om, at du vil vise os den nåde og frihed, som vi fik ved din død og opstandelse, så vi slipper dæmonerne og mærker, at din magt er større.

Lad der blive fred mellem alle folk og nationer. Velsign jorden og menneskers arbejde. Hjælp os til at tage vare på den skabte verden, så vi værner om menneskers velfærd og forvalter naturen til bedste for hinanden.

Herre, vi beder dig for alle, der er ramt af sorg og ulykke og savn: Trøst de bedrøvede og bange, giv frihed og retfærd til de fattige og undertrykte, mæt de sultne, hjælp de hjemløse, vær hos de fangne, giv nyt mod til de bekymrede og modløse.

Herre, vi beder dig for alle, der har fået magt og ansvar og viden betroet: Giv dem trosskab og visdom, så de forvalter mulighederne til gavn for de svage og til at tjene andre mennesker. Amen.